

Härjedalens Kommun
Miljö- & byggkontoret
Medborgarhuset
842 80 Sveg

Lillhärdal 2010-05-18

Betr.: Härjedalens kommuns för samråd utlagda förslag till en fördjupning av översiktsplanen i östra Härjedalen.

Vi har i Föreningen För Småskalig Vindkraft i Lillhärdal, (FFSV) tagit del av era för samråd utlagda planer på tillägg till existerande översiktsplan för östra Härjedalen vad beträffar vindkraft. Vi lämnar nedan våra medlemmars och föreningens synpunkter på vindkraften ur ett nationellt perspektiv, såväl som allas våra synpunkter på utlagda planer för en industriell vindkraftsetablering i Lillhärdalsområdet och sydöstra Härjedalen.

Del I.: Vindkraften ur ett nationellt perspektiv:

Vindkraften pressas på oss av våra politiker!

Vindkraftens existens i Sverige bygger helt på av staten påtvingade försäljningskvoter för vindkraft och bidrag via skatt och elcertifikat från elkonsumenterna. Utan dessa kvoter och bidrag skulle vindkraftsel inte kunna säljas till konsumenterna, eller ens finnas till.

Vindkraftsutbyggnaden är ett exempel på vad man i nationalekonomin brukar kalla "Rent- Seeking", detta beskriver situationen, när en individ, organisation eller firma försöker tjäna pengar genom att manipulera de ekonomiska eller juridiska förutsättningarna, istället för att göra det genom handel eller värdeskapande produktion. I modernt språkbruk kopplas rent-seeking ofta till omotiverade regleringar eller myndighetsmissbruk. Vidare ses Rent-Seeking ofta som ett resultat av lobbying från sårintressen, t. ex. när grupper av producenter försöker få regeringen att införa subventioner för deras produkter.

Vindkraftsutbyggnaden är helt onödig för Sverige!

Utbyggnaden av vindkraften sker samtidigt, som vi inte ens behöver eltillskottet. Vi producerar redan idag, när våra kärnkraftverk inte står stilla, mer el än vi använder. Tillskottet från vindkraftselen kommer därför att exporteras. När Sverige om några år integrerats fullt ut i den europeiska elmarknaden och elexporten tagit fart, kommer elpriset för konsumenterna i Sverige att höjas avsevärt. Kostnaden för eluppvärmning av en svensk normalvilla med en förbrukning om ca. 20.000 kWh / år, kommer sannolikt att stiga med minst en tusenlapp i månaden. Vi tvingas redan idag, trots att kraftbolagen tjänar oerhört mycket pengar, betala för en stor del av uppbyggnaden av en helt ny svensk elexportindustri, ägd av de stora kraftbolagen.

Vi måste för att kunna använda den ineffektiva vindkraften i elnätet säkerställa annan ständigt tillgänglig kraft till 90% av vindkraftens effektivitet. Om vi vill undvika att använda smutsig el, talar vi om vattenkraft i Sverige. Sparar vi på energi, och höjer effektiviteten i vatten- och kärnkraftsproduktionen, kan höjningen med mycket bred marginal överträffa vindkraftens effektivitet och i stället för vindkraften, exporteras direkt till goda vinster för kraftbolagen.

Vi undviker även att drabbas av oerhört höga kostnader – i paritet med vad vindkraftverken (vkv) kostar – för anpassning till existerande nät och utbyggnad av de nya elnät, som vindkraften kräver, för att kunna integreras och nå fram till användarna i södra Sverige och i utlandet.

Vindkraften driver på ett högre elpris för konsumenterna:

Vindkraften är förmodligen det mest samhällsekonomiskt skadliga sätt som finns, för att föra över bidrag till landets markägare och bönder. EU:s med rätta ifrågasatta gigantiska jordbruksstöd påverkar negativt u-ländernas möjligheter, att kunna utvecklas, genom att producera och sälja mat till konkurrenskraftiga priser på världsmarknaden. En totalt onyttig vindkraftsutbyggnad för många hundratals miljarder, som till största delen bekostas av bidrag från landets hushåll och i bästa fall ger markägaren någon procent årligen av vindkraftverkets intäkter, är en samhälleekonomiskt mycket dålig affär, som omöjliggör mer angelägna insatser av skattemedel, i ett alltmer nedrustat välfärdssamhälle. Vindkraftsutbyggnaden är i själva verket inget annat, än ytterligare ett led i en samhällsskadlig bidragspolitik, lömskt maskerad och marknadsförd som "miljönytta".

Fortum, som ägs av finska staten, har de senaste sex åren tjänat 100 miljarder kronor på att producera klimatneutral el, som säljs till ett överpris på den kraftbörs, NordPool, som inte skiljer på smutsig och miljövänlig el, utan styrs av "marginalpriser". Även om andelen smutsig el, som importeras till Sverige genom NordPool bara handlar om några procent, så sätts på grund av den så kallade marginalprincipen, priset på all el till den avsevärt högre kostnaden för kolkraften, där även kostnaden för utsläppsätter ingår. Detta leder till det absurda förhållandet, att all svensk el, som till 99% produceras utan CO2-utsläpp ändå drabbas av kostnaden för utsläppsätter.

Vattenfall, Fortum, E.ON och andra elbolag säljer vår billiga klimatneutrala el från vatten- och kärnkraft till samma pris, som koldioxidbeskattad el och stoppar mellanskillnaden i egen ficka. Det faktum att vi i Sverige har billig och klimatneutral el kommer inte vanliga hushållskonsumenter och svenska företag tillgodo. Dessa övervinster har gjort det möjligt för Vattenfall, som ägs av svenska staten, att köpa upp kolkraftverk i Tyskland. Bolaget har använt överpriser på vår klimatvänliga el, för att kunna göra investeringar i smutsig kolkraft i Europa. Att prata om att man på detta vis skall konkurrera ut smutsig el, håller inte.

Förutom att alla elkonsumenterna redan idag betalar ett på tok för högt pris, i förhållande till vad elen kostar att producera i Sverige, i genomsnitt 14-15 öre per kWh i våra vattenkraft- och kärnkraftverk, kommer vi att få betala de mycket stora nyinvesteringar i elnäten som vindkraften kräver, via kraftigt höjda nätavgifter. Vi får även betala en stor del av utbyggnaden av vindkraften, med bidrag till producenterna av vindkraftselen, detta kostade oss mer än en miljard kronor år 2009. En subvention om ca. en krona per producerad kWh vindkraft, utan vilken denna bransch skulle varit stendöd. Kostnaden för subventioner till vindkraften stiger med regeringens planer på en ökning av produktionskapaciteten till 30 TWh / år till svindlande 10 miljarder kronor årligen från hushållen.

Vi kommer alla, att drabbas av höjda elpriser vare sig vi vill det eller inte, när vi integreras i den europeiska elmarknaden. Konsumentpriserna för el, inklusive nätavgift, skatt och moms, ligger idag 20% högre i Belgien, 30% högre i Nederländerna, 33% högre i Tyskland, 50% högre i Italien och 56% högre i Danmark, än i Sverige. Kraftbolagen kommer helt naturligt framöver, att hålla samma pris på elen i Sverige, som de får ut när de säljer den utomlands.

Vad vi däremot inte skall behöva acceptera är, att vi dessutom skall drabbas, av oerhört stora kostnader för nya elnät för vindkraften och av lagligen påtvingade skyhöga kostnader, för vad som i realiteten är kraftbolagens egna investeringar i en ny elexportindustri, utan att vi får vara med och dela på vinsterna från exporten, när dessa väl kommer.

Buller ställer ökade krav på isolering av bostäder:

Doc. Bertil Persson, skriver: "Just nu planeras 20 000 vindkraftverk, vkv, i Sverige varav hälften skall byggas fram till 2020 för att nå riksdagens mål om förnyelsebar elenergi. Målet 2020 innebär ett vkv var åttonde km i alla riktningar i Sverige. Så blir inte fallet, utan vkv kommer att byggas i gruppstationer. Den största planlagda gruppstationen finns i Piteå med 1100 vkv. Gruppstationer på mellan 50 och 250 vkv är mer "normala". Det är viktigt att förstå skillnaden mellan buller från enstaka vkv, respektive medelstora och stora gruppstationer av vkv. Ett nytt examensarbete av Per Lindkvist och Martin Almgren, "Ljudisolering i bostadshus mot ljud från vindkraftverk", se Bygg & teknik. 3/10 2010, sid. 60-62, ger viktiga ledtrådar i syfte att öka kunskapsnivån även om resultaten av studien har misstolkats. Vkv avger lågsvängande buller främst av följande orsaker:

1. Turbinbladets svischande med buller från svängningstal 63 Hz och uppåt.
2. Samverkan mellan inströmmande turbulensvirvlar och turbinblad främst i skog.
3. Växellåda, kylfläktar, generator och kraftelektronik även då det inte blåser.

Lågsvängande buller hörs på mycket stora avstånd. Lågsvängande buller mellan 32 och 200 Hz dämpas lite med ökande avstånd. Det är därför lönlöst, att öka avståndet mellan gruppstationen och bostaden. Antalet vkv i gruppstationen är helt avgörande – inte avståndet mellan gruppstationen och bostaden. Planering sker nu med datorprogram som bara tar hänsyn till avståndet mellan vkv och bostad samt till markens egenskaper.

Statlig planering har lett till att vkv byggs för nära bostäder. Dessa får därför bullerisolerats i efterhand. Värst utsatta är bostäder norr om vkv. De har ofta fönster mot söder. Fönster ger nästan ingen isolering mot lågsvängande buller. Dämpare kan sättas in mellan glaset för att förbättra bullerisoleringen något. Nästa steg blir att minska fönsterytan. Hälften så stora fönster förbättrar isolering mot lågsvängande buller. Svenska träväggar har sämre isolering mot lågsvängande buller än tegel- och betongväggar. Detta gör att isoleringen mot lågsvängande buller blir sämre i Sverige än utomlands där tegel- och betongväggar används. Utomlands byggs heller inte stora vkv 0,5 km från bostäder eller gruppstationer av stora vkv 1 km från bostäder, utan till havs".

Vindkraftverken är oerhört ineffektiva, ger lite till elförsörjningen!

Vattenfalls driftuppföljning av 672 svenska vkv från och med 2002 till och med 2006 visar, att vindkraftens genomsnittliga leveranser i förhållande till installerad kapacitet (effektivitet) var 22 procent, varav cirka 16 procent för inlandskraftverk och cirka 27 procent för kustnära verk. Netto efter avdrag för den nödvändiga "reglerkraften" (90% av effektiviteten) ger vindkraften i snitt ett tillskott av 2,2% av sin kapacitet till elnätet, med kraftöverföringsförluster mellan Norrland och södra Sverige om 11 - 13%.

Erfarenheter från Danmark, som har en stor relativ andel vind i sin elmix visar dock, att det på grund av vindens intermittens är svårt att tillgodogöra sig mer än cirka 10 % av den producerade vindelen i det nationella elsystemet, även om vindelgenereringen är omkring

20 %. Aase Madsen, ordförande i det Danska Folketingets energiutskott, kallar vindkraften för en "ekonomisk katastrof". Därmed är vi nere på ett nettobidrag till elnätet från vkv av ca. 1% av deras angivna kapacitet! Vilken annan investering skulle kunna göras, med denna urusla effektivitet? Ångmaskinens verkningsgrad är ca. 15% och den anses ekonomisk!

Vindkraften är olönsam idag, liksom på sikt!

Konsumentpriset på annan kraft måste minst tredubblas innan vindkraften eventuellt kan konkurrera. Den kostar idag minst åtta gånger mer att producera än mixen av vår kärn-

och vattenkraft. 2009 subventionerades varje kilowattimme vindkraft med 1 krona. Denna subventionsnivå behövs för att få kalkylerna att gå ihop, enligt E.ON Nordic:s koncernledning. Man vill ha en krona per kilowattimme, vilket är den subventionsgrad, som man har i exempelvis Tyskland. Den totala kostnaden för att producera en kWh vindkraft idag är minst 2 kronor menar E.ON. Detta skall jämföras med kostnaden för en kWh i ett nyrenoverat kärnkraftverk som beräknas komma att ligga runt 35 öre! Vattenkraften är ännu billigare. Vindkraften kräver vidare en mycket dyr teknik, för att kunna användas utan driftsstörningar i elnätet. Den kan troligen aldrig stå på egna ben ekonomiskt, utan kräver ständiga skattesubventioner och bidrag från hushållen. Utan dessa skulle inte ett verk byggas.

Vindkraften är för att kunna säljas beroende av ständigt ökande subventioner, lönsamheten ligger helt i de bidrag och skatter som politikerna bestämt att elkonsumenterna skall betala för "förnyelsebar" kraft. Den gångna vinterns chockartade prishöjningar för hushållsel, har inneburit att ett stort antal hushåll inte längre kan betala sina höga elräkningar. Detta innebär att utrymmet och toleransen för ökande subventioner från elkonsumenterna till vindkraften blir alltmer begränsat. Skulle elkonsumenterna kräva att denna kapitalförstöring upphör, något som skedde i Spanien nyligen och fick till följd, att landets regering beslöt att sänka subventionsgraden med 30%, behövs bara ett enda riksdagsbeslut i Sverige om att sänka subventionsgraden, för att vindkraftskorthuset, liksom det gjorde i Spanien, skall rasa samman. Att satsa på vindkraftsaktier eller på direkt deläggande, är därför förenat med mycket stor politisk och ekonomisk risk.

"Vinsterna" från vindkraften till kraftbolagens ägare kommer från de skattesubventioner och bidrag, som ytterst betalas av alla landets hushåll. Utan dessa, genom riksdagsbeslut påtvingade "gåvor" i form av elcertifikat från svenska folket och statsbidrag, skulle vindkraftsindustrin vara stendöd. Övriga "vinster" kommer från spekulativ försäljning av avtalsportföljer med bygglov och eller av andelar i redan etablerade vindkraftverk, eller snart t.o.m. troligen från försäljningen av för köparna mer lockande lockande finansiella instrument, som säkerställs av ompaketerade andelar i eller av hela storskaliga vindindustri-etableringar.

Markägarna kan få en högre avkastning på sin mark än vad inkomsterna från skogsbruk och jaktarrenden, som de därmed tappar, ger dem idag. Dock förutsätter detta, att skattesubventionerna och bidragen från alla hushåll fortsätter att betalas ut under verkets livstid, att hyresintäkterna inte baseras på vindkraftverkens resultat, att inte skadestånd till andra drabbade måste betalas av markägaren, liksom att avvecklingskostnaden för verket i framtiden, ca. 1,5 miljoner per verk, inte måste betalas av denne. Markägaren är nämligen enligt Miljöbalkens 32 kapitel solidariskt ansvarig med kraftverksägaren för dessa kostnader. Var finns det ägande kraftbolaget, när dessa kostnader väl skall betalas?

Det bör även observeras att för markägare, med jaktmarker ingående i ett viltvårdsområde, som på dessa marker upplåter mark till uppförande av vindkraftverk gäller, att en areal om upp till 113 hektar per verk, som ur säkerhetssynpunkt är obrukbar för jakt, kommer att dras bort från markägarens i viltvårdsområdet ingående totala areal. Detta innebär givetvis stora förluster av disponibel jaktmark och möjliga arrendeintäkter för markägaren. För markägare med mindre arealer, kan detta innebära att de inte längre kan vara medlemmar i och disponera jakträtt i viltvårdsområdet.

Vindkraften är inte bra för miljön!

Vindkraften har ingen positiv inverkan på miljön, trots att den i propagandan ofta marknadsförs, som bra för klimatet och nödvändig för att reducera CO₂-utsläpp eller t.o.m. för att ersätta fossil- eller kärnkraft! Dessa påståenden är oseriös propaganda.

Vindkraftens effektivitet är så låg och tidsmässigt opålitlig, att den aldrig kan ersätta vare sig vatten- eller kärnkraften i Sverige.

Vindkraften är mer miljöpåverkande än både vatten- och kärnkraften. 90% av vad verken ger i effektivitet måste backas upp av annan ständigt tillgänglig kraft. I södra Sverige oftast smutsig kol- gas- eller oljebaserad kraft, när vindkraftverken stannar. Sveriges stamnät kan idag inte föra ned reglerkraften, lämpligen vattenkraftsel, för att ersätta vindkraftverken i södra Sverige, när dessa inte kan producera under fyra dygn av fem. I Danmark har inte ett enda kol- eller oljedrivet kraftverk kunnat stängas, de måste hållas igång ständigt för att försörja vindkraften med stödskraft. Hur miljövänlig är då vindkraften?

Prospektörerna förtränger dessutom regelmässigt materialenergin. Produktionen innehåller stora mängder energikrävande och miljöpåverkande material, t.ex. fundamentet om 2500 ton, som bara det kräver 3 månaders elenergiproduktion för att ge full kompensation, samt den energi som krävs för att skapa de bidrag som krävs, för att VKV skall gå runt ekonomiskt sett. Det tar i snitt 5,5 år för ett vindkraftverk, innan det börjar nettoleverera kraft, relaterat till energiåtgången för dess produktion och etablering.

Ser vi till de CO₂-utsläpp som produktionen av ett vindkraftverk orsakar, tar det ca. 25 år av drift för ett vindkraftverk för att uppnå jämvikt, genom dess "besparing" av CO₂-utsläpp jämfört med utsläpp från "smutsiga kraftkällor", vilka vi inte har i Sverige. Ett vindkraftverks genomsnittliga livstid i vårt land, är lika lång som bidragens löptid per verk, ca. 15 år. Transporter, vägbyggen, byggen av fundament och hårdgörning av mark, skogsavverkning, montering, oljeläckage från driften och byggandet av nya kraftledningar orsakar stora skador på naturen och miljön. Därtill kommer starkt negativ påverkan på människors och djurs livsmiljö, på företagsklimat och på fastighetsvärden.

Vad är alternativet till vindkraften för Sveriges del?

Att renovera och effektivisera kärnkrafts- och vattenkraftsproduktionen, samt att fortsätta effektivisera elanvändningen ("Negawatt", möjligt sparande ca. 15 tWh/år). Därtill kommer möjlig och trolig utveckling av kraft genererad från biomassa, gärna kopplad till fjärrvärmenät i större befolkningscentra. Därmed kan vi undvika, att en industriell exploatering av vår natur med 20.000 vindkraftverk förstör denna och människors livsmiljö, alldeles i onödan.

Givetvis skall vi fortsätta att investera i forskning om alternativa och rena kraftkällor för framtiden. Det onödiga och politiskt betingade slöseriet med de enormt stora resurser, som idag plöjs ned i gammal och ineffektiv vindkraftsteknik och hindrar nödvändiga satsningar inom nya och oprövade energiteknikområden, kan komma att stå vår och kommande generationer mycket dyrt framöver!

Del II: Föreningens och dess medlemmars synpunkter på vindkraftsplanerna i Lillhärdal:

Del II a) generella synpunkter:

En oacceptabel påverkan på kulturhistoriskt riksintressant fäbodmiljö:

Södra Åndbergsområdet, sydväst om Lillhärdal:

Den föreslagna vindkraftsetableringen om 20 vkv i Södra Åndbergssområdet kommer att på ett helt oacceptabelt och förödande sätt, att påverka det som kulturhistoriskt riksintresse förklarade fäbodområdet runt Lillhärdal. Inom en radie av 15 km runt den föreslagna etableringen finns inte mindre än 36 fäbodrar i olika stadier av bevarande, allt från ruiner till sådana som används för årligt sommarboende och viss fäboddrift. Enligt Länsstyrelsens och Länsmuseumet Jamtlis uppfattning utgör Lillhärdals fäbodområde en i länet unik kulturhistoriskt värdefull miljö, som det finns starka skäl att bevara och skydda.

Områden av riksintresse skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada riksintressena enligt 3 kap. Miljöbalken. Detta åtagande ingår redan i kommunens egen policy. Där ett område omfattas av flera riksintressen skall "företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt". Kommunens ställningstagande i översiktsplanen har stor betydelse. Riksintressen enligt 3 kap. MB är statliga anspråk som efter dialog med länsstyrelser och kommuner "pekas ut" av en central myndighet. Kommunerna är skyldiga att i sin planering visa hur riksintressen skall tillgodoses.

I Södra Åndbergssområdet direkta närhet finns förutom det som Natura 2000-område skyddsklassade området vid Skräppåsen, den medeltida pilgrimsvandringsleden Romboleden till Trondheim, där märken efter pilgrimers vandringar sedan sexhundra år fortfarande kan skönjas i naturen. Området är inte klassat som riksintresse för vindbruk, varför ingen kollision med riksintresset för kulturhistoria föreligger. Vi förutsätter därför, att kommunen tar sitt fulla ansvar för att skydda hela det riksintressanta fäbodområdet från industriell utbyggnad av vindkraft och beslutar att inte tillåta någon etablering av vindkraftverk alls väster om vägen mellan Lillhärdal och Älvdalen.

Skaftåsen, sydost om Lillhärdal:

Bergvik Skogs föreslagna storskaliga vindkraftspark på Skaftåsen ligger visserligen i ett område utpekade som riksintresse för vindbruk, men en etablering kommer även här att kraftigt negativt påverka miljön för ett antal fäbodrar bl.a. vid Rasp, Näcktjärnstugan, Strandasmyr, Stacken, Gönhållan och Olingsjövalen. Området är känt som häckningsplats för stora ugglor och kungsörn. Det ligger i norra kanten av det skyddsvärda vildmarksområdet Orsa Finnmark med mycket höga värden för orörd och ursprunglig vildmark med inslag av kulturhistoriskt intressanta lämningar av invandring och etableringar av nybyggen med invandrade nybyggare från finska Savolax sedan 1600-talet. Vi vill inte se, att de höga naturvärdena i området vid och runt Skaftåsen förstörs av några vindkraftverk. Området är även ett viktigt rekreations- bärplocknings- fiske- och jaktområde, förutom för Lillhärdalsbor även för grannarna i Hälsingland och Dalarna samt för övriga turister.

Om en storskalig industriell utbyggnad av vindkraftens påverkan på byn och dess invånare:

Byns invånare påverkas starkt, genom att deras möjligheter till jakt och fiske allvarligt störs eller t.o.m. omöjliggörs. Markernas tillgänglighet för dessa och övriga sysselsättningar, beskärs på ett allvarligt sätt av vindkraftverkens nödvändiga säkerhetszoner, en stängsling runt vindkraftverken utestänger och påverkar allmänheten, näringsidkare både skogsägare och de som engagerat sig i den expanderande vildmarksturismen, samt tama och vilda djurs liv. Allemansrätten blir påverkad på ett sätt som gör vindkraftsetableringen helt oförenlig med ett normalt liv.

Alla fastighetsägare i området kommer att få vidkännas kännbara försämringar av sina fastighetsvärden och stora svårigheter att sälja sina hus, vem vill bo i ett industriområde?

De kommer att störas av blinkande ljus, förstörda horisontlinjer, skuggbildningar och en kombination av hög- och lågsvängande buller. Byns framtid kommer att ifrågasättas, riskeras och påverkas negativt på flera olika sätt, vid en storskalig etablering av vindkraft i området.

Krav på inlösen av fastigheter och eller ekonomisk kompensation i form av ersättning / skadestånd för alla de olägenheter och skador, ekonomiska såväl som övriga, som en utbyggnad av vindkraft kommer att orsaka befolkningen, deras tillgångar, deras yrkesmässiga utvecklingsmöjligheter, deras traditionella och viktiga fritidssysselsättningar, liksom deras möjligheter till ett fortsatt gott liv i Lillhärdalsbygden, kommer att ställas mot Härjedalens kommun, kraftverksägarna och de markägare, som hyr ut sin mark till vkv.

Markägarna är enligt Miljöbalkens 32 kap. solidariskt ansvariga för alla skador, liksom för kostnaderna för att återställa naturen till det skick den hade innan vkv byggdes, trots att det är närmast omöjligt att helt återställa förstörda natur- och kulturvärden. Dessa kostnader är idag mycket höga och lär inte minska över en tid av ca. 20 år. Vi kommer att bistå alla drabbade med tillgång till juridisk expertis på skadeståndsrätt, för att tillse att ingen av de, som orsakar dessa skador skall slippa undan sitt tunga ansvar.

Om påverkan på naturen av vägar, kraftledningsgator, grustäkter, nya vattenregleringar m.m.

Vindkraftsetableringen kommer att förutom av visuella och bullerskäl på ett avgörande sätt påverka naturen, För tex anläggning av alla de vägar som kommer att dras fram till varje vindkraftverk behöver man hämta krossmaterial från närliggande bergtäkter. Var har man tex tänkt hämta och bryta det grus och sten som krävs? Vilka ytterligare ingrepp för detta med sig i närmiljön? Det beräknas gå åt ca 2500 – 3000 ton krossmaterial till varje enskilt verk. Till varje fundament ca 350 kubikmeter betong. Detta kräver 165 – 200 lastbilstransporter med krossmaterial för varje verk. Bara betongen till fundamenten motsvarar 50 lastbilstransporter per verk. För att inte tala om mängden extratunga transporter som kommer att krävas vid monteringen av själva vindkraftverket.

Hur skall det gå till rent praktiskt att forsla alla delar och tillbehör för dessa höga verk upp på skogsbilvägarna undrar vi. Kommer alla vägar i området att byggas om och breddas för att rymma dessa enormt stora transporter? Vi tror inte att exploatörerna har något bra svar på hur det ska gå till och vad notan blir, enbart för att bredda och förstärka dessa idag mycket svaga vägförbindelser. En timmerbil ter sig som rena fjärilen i jämförelse med det ekipage, som endast ett rotorblad 45 m långt och runt 60 ton kräver. Vem står för återställandekostnad av sönderkörda vägar? Exploatören, den som arrenderar ut marken, vägsamfälligheten, eller - som vanligt - skattebetalarna?

Ingreppen i naturmiljön blir avsevärda och permanenta, i form av nya vägar, fundament samt uppställningsplatser för lyftkran m.m. Det blir mycket stora arealer som tas i anspråk, där alla vägar som ska dras fram till verken kommer att hacka sönder landskapet, utgöra nya hinder för djurens vandringar och påverka våtmarker och vattendrag. Grus- och bergtäkterna kommer att orsaka oläkbara sår i naturen, vilka även de måste förses med skydd för att undvika olyckor. Lakvatten med föroreningar och slam från vägbyggen och byggnation av vkv kommer oundvikligen att förorena våra ömtåliga bäcköringsbäckar och övriga vattendrag. Oljespill och läckage från verkens växellådor orsakar nedsmutsning, för att inte tala om brandrisken vid varmgång och brand under sommarens torrperioder med eldningsförbud.

Förutom kalhuggningen av skogen runt vindkraftverken, som orsakar skador i skogens förmåga att ta upp CO2 och minskar produktionen av syre, kommer arealer om allt mellan 50 och 118 hektar per vindkraftverk att behöva stänglas in för att skydda allmänheten från iskast och nedfallande delar. Den påstått ökade framkomlighet på de

nya skogsvägarna, som exploatörerna har framhållit som positiv med diverse synnerligen kreativa argument, t.ex. för att komma närmare fåbodar, bärmarker och fiskevatten och jaktmarker, där utforslingen av skjutna älgar t.o.m. avsevärt kommer att förenklas (!), kommer ju att helt försvinna när mycket stora områden runt vindkraftverken måste avspärras av säkerhetsskäl.

Från de föreslagna etableringarna kommer nya kraftledningsgator att behöva huggas upp för byggnation av nya ledningar för vindkraftens behov. Dessa kommer att behöva dras många mil till punkter där de kan sammankopplas med befintligt högspänningsnät och nödvändiga transformatorer och anordningar, som klarar av att balansera vindkraftens irreguljära och intermittenta leveranser till landets elsystem. Dessa nya kraftgator kommer att orsaka ännu fler hektar kalhyggen med minskat CO₂-upptag och minskat syre i atmosfären, som oönskade bieffekter. Denna påverkan beskrivs inte på ett tillfredsställande sätt i kommunens utlagda samrådshandlingar, vilket vi efterlyser.

Vilka ytterligare krav ställer vindkraftsutbyggnaden på landskapet i Härjedalen?

Inom Härjedalens kommun produceras energi genom vattenkraft ca 1.715 GWh, torv 400 GWh, träpellets och träbriketter 400 GWh, vindkraftsproduktion 30 GWh, solenergi 0,2 GWh. Totalt 2.545,2 GWh / år.

Energiförbrukningen inom kommunen fördelar sig på olja 24 GWh, bensin 132 GWh, diesel 135 GWh, biobränsle 42 GWh, el 254 GWh samt 49 GWh övrig förnybar energi utom vattenkraft. Totalt 636 GWh. Härjedalens kommun "exporterar" 1.909,2 GWh eller drygt 75% av sin totala energiproduktion till användare utanför kommunen.

För vindkraftverk gäller, att 90% av vad verken ger i effektivitet, ca. 22 procent i genomsnitt i Sverige, (dock bara 16 % i skogslandskap), måste backas upp av annan ständigt tillgänglig kraft. För varje vindkraftverk, som uppförs uppkommer ett behov av nästan lika mycket annan kraft. Den kommer att behöva tas från vattenkraften, som därför måste byggas ut lika mycket som vindkraften. Var skall denna nödvändiga utbyggnad ske? Skall den ske i Härjeån eller Ljusnan? Vilka älvar eller sjöar skall nu regleras ytterligare, för att serva vindkraftens behov? Frågan har hittills undvikits som vore den "Svarte Petter", men den måste ställas och besvaras av vindkraftsutbyggnadens förespråkare! Att som Rabbalshede Kraft AB gör i sin broschyr "Varför vindkraft" påstå, att deras planerade verk inte har något behov av nyutbyggd reglerkraft är rent nonsens, det behöver alla vindkraftverk.

Vi förväntar oss en utförlig redovisning av hur behoven av reglerkraft till de planerade vkv i Härjedalen skall lösas och hur detta skall ske, innan tillägget till översiktsplanen tas upp för ett planerat beslut i kommunfullmäktige i november 2010. Handlar det om en utbyggd vattenkraft i Lillhärdalsområdet, i övriga Härjedalens kommun, eller om att vi skall skjuta över problemets lösning på någon eller några andra kommuner i Norrland?

Varför inte genast tillsätta en utredning av vad den redan enligt uppgift förberedda extra turbinen i Svegssjön skulle kunna ge och kosta? Uppgifter gör gällande att denna relativt enkla investering i en ny turbin, med råge skulle ersätta de nu planerade vindkraftverken, både i effekt och i långsiktigt pålitliga leveranser av förnyelsebar kraft. Varför inte satsa på denna möjlighet, istället för att gå omvägen via miljöförstörande, lågeffektiva, opålitliga och olönsamma vindkraftverk, som majoriteten av befolkningen i södra Härjedalen dessutom inte vill ha?

Kraven på att exploatörerna följer gällande säkerhetskrav, måste skärpas!

I kommunens "Handlingsprogram för skydd mot olyckor i Härjedalens kommun", antagen av kommunfullmäktige 2008-04-02 § 50, uppges bl.a. att: *"Kommunen ska arbeta aktivt för att alla som bor och vistas här har en trygg, säker och hälsosam miljö."* Vi noterar att kommunen i samrådsdokumentationen ställer följande krav på exploatörerna: *"Vid miljöanmälan och miljöprovning bör exploatören redovisa samtliga risker, hur olyckor kan undvikas och vilka insatser som kan krävas av bl a räddningstjänsten"*. Med hänsyn till de risker som idag är kända för iskast och nedfallande delar från vindkraftverk, se SOU 1999:75, upprepar vi vad vi påpekat i våra två hittills obesvarade brev till kommunen av 2010-01-18 och 2010-03-10 beträffande de krav som skall ställas på säkerheten runt vindkraftverk för att dessa skall kunna CE-märkas och få lov att tas i drift. Kommunen måste kräva, att exploatören **skall**, inte "bör" redovisa, *"samtliga risker, hur olyckor kan undvikas och vilka insatser som kan krävas av bl a räddningstjänsten"* för att leva upp till föreskrifterna i EU:s Maskindirektiv, som är gällande svensk lag. Skyltning är, vilket vi tidigare påpekat i vår skriftväxling med kommunen, en långt ifrån tillräcklig säkerhetsåtgärd, som skydd mot olyckor vid vindkraftverk!

Hur många nya permanenta lokala arbetstillfällen ger vindkraften?

Svaret är, mycket få! Om vi får tro kommunalrådet Gottfrid Jonsson, så är det inte heller sysselsättningsmotiv som driver kommunens intresse av att etablera vindkraftsindustri i östra Härjedalen, vi undrar givetvis vad det annars kan vara? All erfarenhet visar, att det endast blir ett mycket litet antal nya arbetstillfällen lokalt, både under byggtiden och därefter. Ett exempel; Jämtkraft bygger hösten 2009 en tre mil lång kraftledning för sina egna vindkraftverks behov. I Ollebacken vid Lit ett par mil norr om Östersund, fanns sysselsatta med röjning för kraftledningsgatan, ester, chilinare, rumäner och polacker, alla rekryterade för detta arbete i "skogsarbetarlänat" Jämtland! Jämtkraft är ägt till ca. 70% av Östersunds kommun! Byggnationen av verken sköts av utländska specialister, som upprättar egna flyttbara "byar" med all tänkbar service under byggtiden. Servicen av verken sköts sedan av särskilt utbildade servicetekniker, som reser runt till de olika verken. Plogning och viss skötsel av vägarna återstår för någon enstaka lokal entreprenör, när verken väl är byggda.

Prospektörerna påstår, att vindkraft skapar jobb, medan erfarenheter från t.ex. en undersökning i Spanien visar, att skapandet av varje vindkraftsjobb krävde ca 15 miljoner kronor i bidrag, för varje sådant jobb förlorades 2.2 andra jobb till följd av det höga vindelspriset. För varje installerad megawatt, från vkv i Spanien förlorades 5.28 andra arbetstillfällen. Vi kan naturligtvis inte dra några exakta paralleller mellan Sverige och Spanien, men siffrorna talar ändå sitt tydliga språk. De siffror som stadsarkitekten, Ulf Alexandersson framlagt i referensgruppen i Härjedalen är groteskt överdrivna och har uppenbart sin grund i glädjekalkyler från vindkraftsexploatörerna. Några nya arbetstillfällen att tala om blir det inte! Hur många har t.ex skapats av de nu i drift varande icke CE-märkta 22 vkv i Härjedalen?

En tidigare gjord undersökning beträffande möjligheterna för utveckling av vildmarksturism i Lillhärdalsområdet, som kommunen dessutom medverkade till att den blev gjord, kom fram till, att detta kunde skapa minst 30 nya arbetstillfällen i bygden. Detta är långt fler och på ett för miljön och befolkningen mycket varsammare sätt, än vad en miljöförstörande och turistavvisande vindkraftsetablering kommer att kunna generera. Studier visar entydigt att vildmarksturismen ännu bara är i sin linda. Den har en mycket stor potential då det blir allt mindre lättåtkomlig vildmark kvar, som är tillgänglig för framtidens allt mer urbaniserade och stressade befolkning. Varför skall man för att berika finansklippare utanför länet och kanske även utanför landet, ta ifrån Lillhärdal en av bygdens viktigaste utvecklingsmöjligheter och komparativa fördelar?

Medlemmar i vår förening har tidigare i ett nedröstat medborgarförslag föreslagit, att kommunen skulle utnyttja de möjligheter som nu finns, för att lätta på de nuvarande

rent prohibitiva strandskyddsbestämmelserna, för att möjliggöra en ökad utbyggnad av hus för permanent- och fritidsboende vid Orrmosjön och vid bygdens övriga vattendrag. En utökning med något hundratal nya fastigheter med attraktiva sjölägen, skulle bygden lätt kunna tåla utan problem. Detta skulle ge ett rejält tillskott av arbetstillfällen lokalt, liksom mera liv i byn med ökad tilltro till framtiden, ökad kommers för byns företagare och inte minst stadiga nya skatteintäkter till Härjedalens kommun. Detta scenario förutsätter givetvis att inga kvv stör området stora utbyggnadspotential i denna riktning. Varför ger kommunens politiker inte denna önskvärda och positiva utveckling lokalt en chans, istället för att låsa fast sig vid att berika företag och finansklippare utanför Härjedalen med våra bidragspengar till den oönskade och miljöförstörande vindkraftsutbyggnaden?

Hur gör exploitörerna för att få med sig den drabbade lokalbefolkningen?

Exploateringen som sker med inslag av löften om "guld och gröna skogar" tillsammans med "bygdepeng", mutor enligt Boverket, är en tragisk repris på det skamliga baggböleri, som drabbade stora delar av Norrlands inland under förra seklets början. Det innehåller samma ingredienser av girighet, spekulation i mark, bristande hänsyn till bygdens människor, utnyttjande av deras överdrivna respekt för "överheten" och deras oförmåga, att formulera och uttrycka sitt missnöje med vad som sker med dem, deras miljö och bygd.

Vi ser även, att några företrädare för hembygdsföreningen i Lillhärdal uppenbart attraheras av den eventuella bygdepengen. Hur i all världen tänker de? Först tillåter man att hembygden förstörs av storskalig vindkraftsindustri för att få ut lite pengar till bygden och förhoppningsvis till hembygdsföreningen. Detta skall därefter ge några vindkraftsentusiaster möjlighet att med dessa medel försöka att värna vår hembygd! Vilken hembygd? Den är ju då ett exploaterat industriområde! Hur dessa vindkraftsivrare överhuvudtaget kan tänka sig att sälja ut bygden för pengar går inte att förstå. Bygdens framtid får aldrig mera vara till salu! Det får räcka, med vad som skedde med skogen och vattenkraften, aldrig mera säger vi!

Att exploitörer som t.ex. Bergvik Skog klart uttalar, att de inte vill låsa upp sig för någon skyldighet att betala någon bygdepeng, är ju begripligt. De tänker sälja sina tillstånd att etablera storskalig vindkraft "på rot" till högstbjudande, så snart tillstånden föreligger. Ingen investerare är intresserad av att betala det man inte behöver betala enligt lag.

Det är alldeles uppenbart, att det av politiker, politiska partier, departement, statsråd, statliga myndigheter och verk, statliga- och privatägda företag, massmediaredaktioner och olika intresseorganisationer för vindkraft utövade allt hårdare trycket på enskilda människor, är ett uttryck för en mycket obehaglig syn på hur "den lilla människans" rättigheter skall nonchaleras för "det allmännas bästa". De flesta människor som drabbas av vindkraftsutbyggnaden, har inga eller mycket små ekonomiska, kunskapsmässiga och juridiska möjligheter att sätta emot detta formidabla tryck, från förespråkarna för vindkraften och deras hantlangare bland politikerna i riksdag och kommuner, samt "rättroende" tjänstemän på länsstyrelser och kommunkontor.

Det är genant och skamligt, att enskilda människors rättigheter förringas på detta sätt i vårt Sverige, som berömmar sig av att vara en rättsstat! Alla enskilda medborgare, som drabbas av vindkraftsutbyggnaden skall givetvis tillförsäkras nödvändiga medel och sakkunnig juridisk hjälp, för att på ett rättssäkert sätt kunna värna sin livsmiljö, sin egendom och sina rättigheter. De får inte lov, att som nu sker överallt i landet, trampas på av representanter för storfinansen och vindkraftsskojarna, ivrigt påhejade och understödda av vilseförda politiker, som till och med kan tänka sig att ta till lagändringar, för att snabba på vindkraftsutbyggnaden. Detta är totalt oacceptabelt, ett uttryck för en rättsstat i förfall och en mycket skrämmande avveckling av vår civiliserade människosyn!

Befolkningens flertals berättigade motstånd skall, under förevändning av utövandet av demokratiska spelregler, malas ned och tröttas ut av upprepade krav på att skriftligen protestera mot vindkraftsvandalismen, till diverse mer eller mindre seriösa prospektörer i flera omgångar, till Länsstyrelsen och till Härjedalens kommun i upprepade och täta omgångar dessutom. Hur demokratisk var t.ex. behandlingen av de ca ca 540 tidigare inkomna synpunkterna, där 94% av deltagarna kördes över av politikerna i Klu undrar vi i FFSV?

Översiktsplanen är ett verktyg, som beskriver en plan för önskad utveckling inom en kommuns område. Nu håller Härjedalens kommun på med en del i denna utvecklingsplan, som berör vindkraften. FFSV föreslår, för att finna en acceptabel lösning på en situation som blir allt mer infekterad och polariserad, vilket varken gynnar kommunens anseende eller kommunens invånare och medlemmar, att utifrån de synpunkter som kommit in i olika processer runt om i Härjedalen, kommunen bestämmer sig för flera olika områdesinriktningar.

I Lillhärdal har en stor majoritet av kommunmedlemmarna inklusive stamfastighetsägarna sagt ifrån, att man inte vill ha någon exploatering av vindkraft, här förordar man en annan utveckling för området t.ex. med en växande vildmarksturism med utnyttjande av traktens vilda natur och unika fåbodkultur och ett ökat byggande av permanent- och fritidshus i sjönära lägen, som nu underlättats genom regeländringar. Låt därför Lillhärdalsbygden i en vid bemärkelse vara den del av Härjedalen, som inte exploateras av vindkraft.

I Ytterhogdals- och Ängersjöområdet är man däremot enligt uppgift positivt inställd till vindkraften, låt därför dessa områdens invånare få sin vilja igenom. Låt dessa områden få bli Härjedalens vindkraftscentrum. På detta sätt skapar Härjedalens kommun olika profiler. Utvecklingsplanen för hela Härjedalen innehåller därmed en spännande mix av olika områdesprofiler, vilket gagnar olika slags utveckling i samklang med majoriteten av kommunmedlemmarnas vilja, istället för att som nu bädda för långvarig osämja och helt onödiga problem för väldigt många av kommunens medlemmar. Lyssna på vad majoriteten i de olika områdena säger och vill och agera därefter, det är ett ansvarsfullt och hänsynsfullt agerande, något vi alla har rätt att förvänta oss av politiker och tjänstemän i Härjedalens kommun!

Del II b.) Specifika kommentarer till det för synpunkter utlagda samrådsunderlaget:

Vi anser att det är viktigt att belysa olika effekter av vindkraft, eftersom många tror att det bara handlar om att sätta upp kraftverk. Vi belyser visserligen dessa även på annan plats i denna handling, men vill ändå än en gång lyfta fram dem här, för tydlighets skull. Sidnumreringen nedan hänvisar till underlaget;

Sid 4: Vad är "projektönskemål" och vems önskemål? Det känns som om planförfattaren har en förutfattad mening om vad man skall uppnå med tillägget till översiktsplanen!

Sid 5: "Skapa förutsättningar för utbyggnad." " Ange förutsättningar för storskalig utbyggnad...." Förutfattade meningar som inte borde finnas i planen. Det är planen med dess avvägningar mellan olika allmänna och enskilda intressen som avgör vilken nivå man hamnar på. I planen bör man pröva vindkraft mot andra intressen. Vilka är de motstående intressena? Turism, natur, ortsbornas önskan, kultur, landskapsbild o.s.v. Det är inget primärt önskemål att tillgodose exploatörerna. Nu verkar det hela, som ett beställningsjobb från dessa!

Sid 6: Det är mycket tveksamt om vindkraft är miljövänligt, när alla aspekter vägs in och subventioner tas bort. Utveckla en ny areell näring till nytta för vem? Förvisso är det en nytta som finns över skogsfastigheterna (när det blåser), men till vilken nytta för

ortsborna är det att man utvecklar den, om mer än 90% av nyttan hamnar utanför kommunen? Dvs ett antal bolag drar nytta av att man får lov att "våldta" naturen i en bygd, där kommunen går med på det!

Sid 8: Planen konstaterar att Översiktsplanen (Öp) ger ej tillstånd till vattenkraftutbyggnad. Idag ger Öp ej tillstånd till storskalig vindkraftutbyggnad, men det är kommunen redo att ändra på. Det är lika lätt att ändra på tillståndet till vattenkraftutbyggnad. FFSV är övertygad om, att detta kommer att ske när man inser att vindkraften i Härjedalen (och i övriga Sverige) kräver en större utbyggnad av vattenkraften.

Olika effekter av vindkraft:

Fysisk påverkan: Vägar, ledningar, mark för verk, ev. stängsling, visuell påverkan och påverkan av ljud. Vkv syns och stör, kräver många tunga transporter, blinkande lampor, det blir ett enda tivoli av Lillhärdalsbygden.

Andra intressen påverkas: Turism, jakt, rennäring, friluftsliv, samt allemansrätten påverkas negativt. Kommunmedlemmarnas största materiella tillgångar, deras fastigheter, tappar i värde, byn avfolkas efter hand, "hemvändarna" och "semesteråtervändarnas" antal minskar, liksom älg- och småviltsjägarnas antal, vilket påverkar byns sociala sammanhållning och det ekonomiska utfallet för övernattningar, matserveringar och dagligvaruhandeln.

Sysselsättning och ekonomi: Sysselsättningens långsiktiga påverkan av vindkraften är nästan obefintlig, i förhållande till övriga effekter och de negativa sysselsättningseffekterna inom andra viktiga sysselsättningsskapande verksamheter som t.ex. olika former av turism och andra tjänster.

Här följer en enkel uppställning för att belysa hur minimalt med sysselsättning och nytta byn och kommunen tillförs genom vindkraftsutbyggnaden;

Under uppbyggnadsskedet: Av en investering på 35 milj/verk kanske 1 milj hamnar hos lokala entreprenörer om sådana finns på platsen.

Under driftsskedet: Under max. 15 år producerar verket energi (bidragen från hushållen upphör efter 15 år) och ger kanske 2 milj kr/ år i vinst. Det blir 30 miljoner kronor per verk under livstiden. Kanske den lokala sysselsättningseffekten under livstiden för verket är 1 milj kr.

Nedmontering: Förmodligen är vindkraftsbolaget borta när verket skall avlägsnas och allt faller på markägaren som är solidariskt ansvarig, eller vid dennes konkurs på kommunen, d.v.s på skattebetalarna. Nedmonteringen kostar säkert 1,5 - 2 milj kronor per verk.

Slutsats: Tittar man på varje enskilt verk genererar det kanske ca. 30 miljoner kronor i vinst och ersättning för sysselsättning under sin livstid. Tre miljoner kanske hamnar lokalt, fördelat över 15 år. Upplägget är snubblande nära baggböleriet i slutet på 1800-talet. Till denna kalkyl skall man också lägga minskad utveckling inom turism, friluftsliv, rekreation och handel, då finns det inget positivt lokalt värde kvar alls med vindkraften.

Turistisk sysselsättning, som bygger på natur, kultur och landskapet kan ingen ta ifrån bygden. Sysselsättning inom tillverkningsindustri kan flyttas. Naturresurser skövlas, nyttan/vinsten hamnar utanför bygden och ger ingen märkbar sysselsättning. Slutsatsen är, var rädd om och satsa i stället på turismen och andra tjänster!

Sid 25: Välbehövlig sysselsättning? Ja men inte genom vindkraft, den blir minimal, kanske minskar sysselsättningen t.o.m. i kommunen.

Sid 30: Inga områden utesluts p.g.a turism? Slutsatsen är med andra ord att turism är ingen näring av betydelse i Härjedalen och efter vindkraftsutbyggnad har den blivit än mindre, men förmodligen ökat i andra delar av Sverige, som inte byggts ut med vindkraft!

Sid 33 -35: Ingen konsekvensbeskrivning för turismen! FFSV anser att turismen är en av de största och viktigaste näringarna i Härjedalen, med störst utvecklingspotential! Varför finns den inte med i bedömningen? Detta är anmärkningsvärt!

Sid 24: Var är landskapsanalysen? Man bör starta med en landskapsanalys, där man tittar på vad landskapet tål och var det är lämpligt respektive olämpligt, att tillåta etablering av vindkraft. Hur kan det komma sig att en landskapsanalys inte finns med i underlaget?

Forts sid 24: Det ser utomordentligt märkligt ut, att som Härjedalens kommun gör, börja från vindkraftsbolagens önskelistor med minst 500 verk och sedan pruta lite, för att visa handlingskraft! Börja istället underifrån och besvara frågorna; vad tål marken, vilka intressen finns, vad tål landskapet, vad vill ortsborna och först därefter när svaren på dessa frågor finns, föreslå några få och tydligt geografiskt och till antal vkv begränsade områden, som kommunen anser är ok för vindkraftsutbyggnad. Så vill vi se att Härjedalens kommun agerar, istället för att så här uppenbart springa vindkraftsexploaterernas ärenden!

Del III: Summering av våra synpunkter på vindkraft i Lillhärdals gamla kommun (Lillhärdals socken):

Vår förening med sina idag över 720 medlemmar, varav 70 % är medlemmar i Härjedalens kommun, som vi har bakom oss i dessa framförda synpunkter och ställningstaganden, kan inte acceptera någon storskalig utbyggnad av vindkraft i Lillhärdals gamla kommun / Lillhärdals socken.

Vi vill som ovan sagts, att kommunen lyssnar på majoriteten av kommunmedlemmarnas önskemål och framförda synpunkter, låt de delar av kommunen som vill ha vindkraft få sin vilja igenom och respektera samtidigt majoritetens av kommunmedlemmarna i Lillhärdal vilja, att inte ha några vindkraftverk alls i Lillhärdalstrakten.

Vi vill som ett sämsta alternativ se, att nu gällande översiktsplan fastställs på nytt, innebärande att maximalt 30 vkv får byggas i sydöstra Härjedalen, varav högst 10 stycken i gamla Lillhärdals Kommun / Lillhärdals socken, under förutsättning att dessa placeras med stor hänsyn till; att verken inte får vara synliga från någon bebyggelse i Lillhärdalsområdet, inte störa fast- eller fritidsboende i området eller möjligheterna att utveckla vildmarksturism eller andra näringar och att största möjliga hänsyn tas till riskerna för i området häckande och jagande stora rovfåglar.

Vi förordar då, att de 10 verk vi maximalt kan acceptera, placeras vid Sjöarberget, där annan etablering av storskalig vindkraft enligt uppgift redan förbereds.

Vi vill inte se några vindkraftverk i byns närhet, vare sig i Åndbergsområdet eller på annan plats väster om vägen mellan Lillhärdal och Älvdalen, eller på Skaftåsen!

Föreningen För Småskalig Vindkraft i Lillhärdal, (FFSV)

Billy Anklew, Ordförande

CC...: Länsstyrelsen i Jämtlands län,
Riksrevisionsverket,
Länsmuseet Jamtli, Ove Hemmendorf,
Östersunds Posten, Länstidningen, Tidningen Härjedalen.